

مجموعه مقالات قرآن و حدیث

نویسندگان:

حسین کیخواه نراد

مریم نجفی

۱۳۹۴

سرشناسه	کیخواه نژاد، حسین، ۱۳۴۷ - گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه مقالات قرآن و حدیث / نویسندگان صحیح : گردآورندگان حسین کیخواه نژاد، مریم نجفی.
مشخصات نشر	همدان: طرحان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	ص. ۲۲۴.
شابک	978-600-7540-06-0
وضعیت فهرست نویسی	قیفا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	قرآن -- بررسی و شناخت -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	حدیث -- نقد و تفسیر -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
شناسه اف: وده	نجفی، مریم، ۱۳۵۲ -، گردآورنده
رده بند: سنگه	BP۶۵/۳/۵۹۶ م ۱۳۹۴
رده بندی: یوبی	۲۹۷/۱۵
شماره کتابشناسی	۳۹۲۴۸۶۶

انتشارات طرحان

مجموعه مقالات قرآن و حدیث

نویسنده: حسین کیخواه نژاد - مریم نجفی

ناشر: انتشارات طرحان

چاپ اول - شهریور ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۴۰-۰۶-۰

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

حق چاپ و نشر مخصوص مؤلف است

فهرست مطالب

۱	بیست‌تار.....
۳	نقش امام صادق (علیه السلام) در فرهنگ و تمدن اسلامی.....
۵	چکیده.....
۶	مقدمه.....
۸	منظور از تمدن و فرهنگ چیست؟.....
۸	تعریف تمدن و فرهنگ.....
۱۲	چند نمطا از امام صادق (علیه السلام).....
۱۴	نقش و جایگاه امام صادق (علیه السلام) در پرورش شاگردان.....
۱۶	نقش امام صادق (علیه السلام) در بسط فرهنگ و تمدن اسلامی.....
۱۸	نتیجه گیری.....
۲۰	منابع.....
۲۳	نگاه تطبیقی بر جامعیت قرآن از دیدگاه آیت ا. ش. شهید مطهری و آیت ا. ج. جوادی آملی.....
۲۵	چکیده.....
۲۶	مقدمه.....
۲۷	جامعیت قرآن در هدایت‌گری از دیدگاه شهید مطهری.....
۲۷	جامعیت قرآن در هدایت‌گری از دیدگاه آیت ا. ج. جوادی آملی.....
۲۹	نگاه تطبیقی بر دیدگاه شهید مطهری و جوادی آملی در باب جاهیت قرآن در هدایت‌گر بودن آن.....
۳۰	جامعیت قرآن در مورد معاد و جهان آخرت از دیدگاه شهید مطهری.....
۳۱	جامعیت قرآن در مورد معاد و جهان آخرت از دیدگاه آیت ا. ج. جوادی آملی.....
۳۲	نگاه تطبیقی بر دیدگاه شهید مطهری و جوادی آملی در باب جامعیت قرآن در مسئله اولاد و جهان آخرت.....
۳۳	جامعیت قرآن در مورد تقوا از دیدگاه شهید مطهری و جامعیت قرآن در مورد تقوا از دیدگاه آیت ا. ج. جوادی آملی.....
۳۶	نگاه تطبیقی بر دیدگاه شهید مطهری و جوادی آملی در باب جامعیت قرآن در مورد تقوا.....
۳۶	جامعیت قرآن در مورد اعجاز از دیدگاه شهید مطهری.....
۳۸	مفهوم معجزه از دیدگاه آیت ا. ج. جوادی آملی.....
۴۰	نگاه تطبیقی جامعیت قرآن در معجزه و اعجاز از نظر آیت ا. ش. شهید مطهری و آیت ا. ج. جوادی آملی.....

۴۲	نتیجه گیری
۴۴	منابع
۴۷	حدیث نبوی اثنی عشر در جوامع حدیثی فریقین
۴۹	چکیده
۵۰	مقدمه
۵۴	سیر تحولات مکتب حدیثی مدینه تا عصر صادقین (علیه السلام)
۵۶	مکتب حدیسی مدینه در عصر صادقین
۵۷	گرایش مکتب مدینه از نص گرایی به تحلیل های عقلانی
۵۹	مکتب حدیسی مدینه در عصر امام کاظم و امام رضا (علیه السلام)
۶۱	خطر بیان و جاعلان حدیث در مکتب مدینه
۶۱	مکتب حدیثی مدینه در عصر امام رضا علیه السلام
۶۳	نتیجه گیری
۶۵	منابع
۶۹	اشتراکات لفظی در قرآن
۷۱	چکیده
۷۲	مقدمه
۷۳	۱- تعریف اشتراک لفظی (مفهوم شناسی اشتراک لفظی)
۷۴	۲- تفاوت وجوه و نظایر با اصطلاح اشباه و نظایر
۷۵	۳- دیدگاه های دانشوران در باره ی مشترک لفظی
۷۶	۴- اقسام اشتراکات لفظی
۷۹	۵- استعمال لفظ مشترک در بیش از یک معنا
۸۱	۶- عوامل پیدایش اشتراک لفظی
۸۲	۷- روش های ترجیح یکی از معانی مشترک لفظی
۸۳	۸- فواید شناخت واژگان چند معنایی
۸۵	برخی از خطاهای مترجمان قرآن در اثر نشناختن واژگان چند معنایی
۸۶	۹- آثار زبان شناسان در وجوه و نظایر قرآن کریم
۸۷	۱۰- فلسفه ی بکار برده شدن واژگان چند معنایی در قرآن
۸۹	۱۱- نقش واژگان چند معنایی قرآن در پیدایش دیدگاه های متفاوت فقهی و تفسیری
۹۰	مثال تاثیر مشترک لفظی در ایجاد اختلاف نظر در تفسیر

۹۱	نتیجه گیری
۹۲	منابع و مأخذ
۹۵	جامعیت قرآن از دیدگاه شهید مطهری
۹۷	چکیده
۹۸	مقدمه
۹۹	جامعیت قرآن از دیدگاه شهید مطهری
۹۹	معیار جامعیت
۱۰۰	نظریه جامعیت قرآن نسبت به دیگر کتب آسمانی
۱۰۱	ارتباط قرآن، علوم مختلف
۱۰۳	جامعیت قرآن، روایات
۱۰۵	دسته اول
۱۰۷	دسته دوم
۱۰۸	دسته سوم
۱۱۵	دلیل عقلی بر جامعیت قرآن کریم
۱۱۶	دیدگاه‌های مختلف در مورد جامعیت قرآن
۱۱۷	نظریه اول و دلایل آن
۱۱۷	جامعیت مطلق قرآن
۱۱۹	دلایل درونی
۱۱۹	دلایل بیرونی
۱۲۱	نظریه دوم و دلایل آن
۱۲۱	جامعیت نسبی قرآن
۱۲۴	نظریه سوم و دلایل آن
۱۲۴	جامعیت مقایسه‌ای
۱۲۶	نتیجه
۱۲۷	نتیجه گیری تطبیقی
۱۲۸	منابع
۱۲۹	مبانی تفسیر قرآن به قرآن
۱۳۱	چکیده
۱۳۳	مقدمه

۱۳۴	تفسیر قرآن به قرآن
۱۳۴	۱- هماهنگی آیات با یکدیگر
۱۳۹	۲- ساختار کلی قرآن بر اساس اصول محاوره عقلایی
۱۴۵	۳- دلالت استقلالی قرآن در بیان مقاصد
۱۵۰	۴- ساختار قرآن بر اساس محکم و متناهی
۱۵۳	۵- پیوند معنایی آیات هر سوره
۱۵۵	نتیجه‌گیری
۱۵۶	منابع
۱۵۹	اصول و مبانی ترجمه قرآن
۱۶۱	چکیده
۱۶۲	مقدمه
۱۶۲	مفهوم‌شناسی
۱۶۳	پیشینه تاریخی
۱۶۴	ترجمه لفظ به لفظ
۱۶۵	ترجمه تحت اللفظی
۱۶۶	ترجمه معنایی / محتوایی
۱۶۷	ترجمه آزاد
۱۶۸	بهره‌گیری از اصول و مبانی لازم و مناسب ترجمه
۱۶۹	اصول
۱۶۹	الف) آشنایی با زبان مبدأ و درک صحیح از آن
۱۷۰	ب) آشنایی کامل با زبان مقصد
۱۷۲	ج) آشنایی با زبان‌شناسی مقابله‌ای
۱۷۲	الف. تشخیص نوع عناصر زبانی
۱۷۳	ب. برابریابی
۱۷۵	امانت‌داری
۱۷۸	رعایت مبانی کلامی و فقهی در ترجمه
۱۷۹	مبانی تفسیری مترجم
۱۸۰	فرایند ترجمه قرآن
۱۸۰	فهم درست و تحلیل دستوری زبان مبدأ
۱۸۰	برابریابی دستوری، واژگانی و ایجاد تعادل

۱۸۲	یکسان سازی ترجمه
۱۸۲	۱. یکسان سازی در آیات مشابه
۱۸۲	۲. یکسان سازی در عناصر و ساختارهای نحوی
۱۸۳	۳. یکسان سازی در حذف و اضافه
۱۸۳	۴. یکسان سازی در الگوهای بیانی
۱۸۳	۵. یکسان سازی در نشر
۱۸۳	۶. یکسان سازی در شیوه های ویرایش
۱۸۴	تساخت و برابریابی سبکی
۱۸۵	رعایت فضا: فکری و فرهنگی مخاطب
۱۸۶	ارزیابی نتایج
۱۸۷	منابع و مأخذ
۱۸۹	مراحل آفرینش آسمان و زمین در آیات قرآن
۱۹۱	چکیده
۱۹۲	مقدمه
۱۹۳	پیدایش آسمان و زمین
۱۹۷	آفرینش زمین قبل از آسمان
۱۹۸	خلاصه کلام علاقه تهنوی
۲۰۵	نتیجه گیری
۲۰۶	منابع و مأخذ
۲۰۷	ضمائم

پیش گفتار

مطالعات قرآنی و پژوهش‌های تفسیری در این میان، سوگلی فافله‌ی علم نیست. تنها ما ایرانیان، عرب‌ها، ترک‌ها، مالایی‌ها و مسلمانان شبه‌قاره نیستیم که به درس و بحث درباره قرآن و دانش‌های تفسیری حول آن می‌پردازیم. مدت‌های مدید است که دیگران هم پرسش‌های علمی در این حیطه درمی‌آورند و رشته‌ی مطالعات قرآنی را در مجامع علمی و دانشگاهی خود تازه‌تر و پررونق‌تر می‌سازند؛ درست همچنان که چنین امری در تمامی علوم فنی، پایه، پزشکی، کشاورزی، و از همه مهم‌تر در حوزه‌های مختلف علوم انسانی روی می‌دهد. مهم‌ترین تفاوت مطالعات قرآنی با سایر رشته‌های علمی و دانشگاهی در کشور ما این است که اغلب اینان در حیطه این رشته نظراً و عملاً خود را از دانستن پرسش‌های دیگران بی‌نیاز می‌دانند.

چرا باید از مطالعات قرآنی در جهان عرب و غرب مطلع شویم؟ پرسشی است سهل و ممتنع. نخست باید حوزه‌ی عمومی تبلیغ و ترویج قرآن و امور قرآنی را از حوزه‌ی خاص تحقیق آکادمیک قرآن و تفسیر جدا کنیم. این هر دو بعد در جای خود مهم و لازم‌اند. تبلیغ و ترویج قرآنی متولیان و مخاطبان خاص خود را دارد که بی‌شک نباید از محققان و اساتید و دانش‌پژوهان حوزه و دانشگاه همان انتظار را داشت که همان‌ها از بیرون به حوزه‌ی مطالعات قرآنی کشور ما — که قرار است متکفل امر تحقیق و بررسی‌های علمی و آکادمیک در این زمینه باشد و حتی مدعی پاسخ‌گویی و تغذیه مجامع علمی و پژوهشی جهان، است — هر روز بیشتر نومیدمان می‌کند. کتابخانه‌های تخصصی قرآن و تفسیر در قم و برخی شهرهای بزرگ کمابیش شکل گرفته‌اند که نگاشته‌های فارسی و عربی ایران و جهان عرب را تا حد امکان در خود گرد آورده‌اند. دانشگاه‌های دولتی، آزاد، پیام نور، و دانشکده‌های قرآنی وابسته به سازمان اوقاف و جزآن، با سرعتی قریب به نور بر انبوه فارغ التحصیلان رشته‌های متعدد علوم قرآنی می‌افزایند. مراکز متعدد پژوهشی در تهران، قم، مشهد و اصفهان با عناوین مختلف تولیدات این رشته را بیشتر می‌سازند. دروس تفسیر و علوم قرآنی در سطوح عمومی و عالی حوزه

رسمیت و بروز بیشتر یافته‌اند و رساله‌های سطوح سه و چهار حوزه، کاه به موضوعات تفسیر و علوم قرآنی می‌پردازند. در این میان اما، مطالعات قرآنی در ایران امروز ما به رغم کمیت چشمگیر و ابعاد وسیعش، همچنان محدود و در بند تکرار مکررات باقی مانده است. از همین رو، شباهتی عجیب به جزیره‌ای دارد که ساکنانش تنها به زبانی که خود می‌فهمند، سخن می‌گویند. نه تولیداتش در مدار علمی جهان به رسمیت شناخته می‌شود، و نه هیچ فارغ‌التحصیل حوزه و دانشگاهش به محض ورود به کنفرانس‌های اسلام‌شناسان غربی، ذره‌ای از موضوعات مقالات و روش بحث و جدل شرکت‌کنندگان سر در می‌آورد. در نهایت خوشبینانه مفروض می‌گیریم که فرد مورد نظر با مانع جدی سد زبان مواجه نبوده است.

پرسش ساده‌ای روق که پاسخی ساده دارد، علم را باید در تضارب آرا و بدون حصار تولید کرد و غنا بخشید. همواره در تمامی علوم عقلی، علوم انسانی، علوم پایه و جزآن، بهترین و کامل‌ترین فرضیه‌ها بیشترین مؤلفات یافته‌اند و بیشترین ماندگاری را کسب کرده‌اند. تاریخ هریک از این علوم بهترین گواهاست که دانستمندان مختلف از سراسر جهان با اطلاع و اشراف بر پرسش‌ها و روش‌های جدید، سازه علم را شتابی افزون بخشیده‌اند و از لغزش آن در گردنه‌های صعب کاسته‌اند.

مجموعه مقالات حاضر، از میان انبوه نوشته‌های قرآنی تفسیری و تفسیرپژوهی دهه‌های اخیر، اندکی ناچیز ولی مهم را برای محققان این رشته در زبان فارسی می‌نمایاند. کتاب حاضر تحقیقات تازه‌ای است که پس از مدت‌ها تحقیق و پژوهش در حوزه علوم قرآنی در سالهای تحصیل بدست آمده است.